

Załącznik Nr 4
do Zarządzenia Nr 73/2017 Wójta Gminy Pionki z dnia 29 grudnia 2017r

II. METODY WYCENY AKTYWÓW I PASYWÓW
ORAZ USTALENIE WYNIKU FINANSOWEGO

Zasady rachunkowości, metody wyceny aktywów i pasywów

1. Zgodnie z ustawą o rachunkowości przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych stosuje się nadrzędne zasady rachunkowości, które wytyczają reguły jej prowadzenia oraz gwarantują wiarygodność i użyteczność dostarczanych informacji oraz sprawne ich uzyskanie.

Zobowiązują do jasnego i rzetelnego przedstawienia sytuacji finansowej i majątkowej oraz wyniku finansowego.

2. Do nadrzędnych zasad rachunkowości należą:

1) **zasada kontynuacji działania** polega na przyjęciu założenia, że jednostka będzie kontynuowała w dającej się przewidzieć przyszłości działalność w nie zmniejszonym zakresie, bez postawienia jej w stan likwidacji lub upadłości.

2) **zasada memoriału** jest to obowiązek ujęcia w księgach rachunkowych jednostki wszystkich osiągniętych przychodów i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami, dotyczących danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty.

3) **zasada współmierności kosztów i przychodów** polega na ujmowaniu operacji gospodarczych według ściśle ustalonych okresów z możliwością porównań z okresem wcześniejszym.

4) **zasada ostrożności** polega na przyjęciu odpowiednich reguł, które poprzez właściwą wycenę aktywów i pasywów zapewnią niezniekształcony wynik finansowy.

5) **zasada ciągłości** to wymóg, aby przyjęte zasady polityki rachunkowej jednostki były jednakowe w poszczególnych latach. W uzasadnionych przypadkach, również zmieniających się przepisów prawa, wszelkie zmiany powinny następować z początkiem roku obrotowego, jednak w taki sposób, aby zaistniała możliwość porównania danych ze sprawozdaniem za poprzedni rok obrotowy.

6) **zasada istotności** polega na wykazaniu w sprawozdaniu wszystkich pozycji, które mają istotne znaczenie dla oceny jednostki.

7) **zasada zakazu kompensaty** polega na ustaleniu i wykazaniu oddzielnie wartości poszczególnych składników aktywów i pasywów, przychodów i związanych z nimi kosztów. Nie można kompensować ze sobą wartości różnych co do rodzaju aktywów i pasywów, przychodów i kosztów.

3. Aktywa i pasywa wycenia się nie rzadziej niż na dzień bilansowy. Aktywa i pasywa jednostki wycenia się według zasad określonych w ustawie o rachunkowości oraz w przepisach szczególnych wydanych na podstawie ustawy o finansach publicznych według niżej przedstawionych zasad.

4. Wartości niematerialne i prawne nabyte z własnych środków wprowadza się do ewidencji w cenie nabycia, zaś otrzymane nieodpłatnie na podstawie decyzji właściwego organu w wartości określonej w tej decyzji, a otrzymane na podstawie darowizny w wartości rynkowej na dzień nabycia. Wartość rynkowa określana jest na podstawie przeciętnych cen stosowanych w obrocie rzeczami tego samego rodzaju i gatunku, z uwzględnieniem ich stanu i stopnia zużycia. Umorzenie ujmowane jest na

koncie 071, „Umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych”. Amortyzacja obciąża konto 400 „Amortyzacja”. Wartości niematerialne i prawne zakupione ze środków na wydatki bieżące oraz stanowiące pierwsze wyposażenie nowych obiektów o wartości początkowej niższej od wymienionej w ustawie o podatku dochodowym dla osób prawnych ujmuje się je tylko w ewidencji ilościowej, spisując w koszty działalności operacyjnej pod datą zakupu.

5. Rzeczowe aktywa trwale obejmują:

- 1) środki trwałe,
- 2) pozostałe środki trwałe
- 3) inwestycje (środki trwałe w budowie).

Środki trwałe to składniki aktywów zdefiniowane w art. 3 ust. 1 pkt. 15 ustawy o rachunkowości oraz środki trwałe stanowiące własność jednostki samorządu terytorialnego Gminy Pionki lub otrzymane w użytkowanie i przeznaczone na potrzeby urzędu.

Środki trwałe obejmują w szczególności:

- a) nieruchomości, w tym grunty, prawo wieczystego użytkowania,
- b) lokale będące odrębną własnością,
- c) budynki,
- d) budowle,
- e) maszyny i urządzenia,
- f) środki transportu i inne rzeczy,
- g) obce środki trwałe znajdujące się w użytkowaniu urzędu na podstawie art.3 ust. 4 ustawy o rachunkowości, jeśli urząd występuje jako „korzystający”.

6. Środki trwałe w dniu przyjęcia do użytkowania wycenia się:

- a) w przypadku zakupu – według ceny nabycia lub ceny zakupu, jeśli koszty zakupu nie stanowią istotnej wartości,
- b) w przypadku wytworzenia we własnym zakresie – według kosztu wytworzenia, zaś w przypadku trudności z ustaleniem kosztu wytworzenia – według wyceny dokonanej przez rzeczoznawcę,
- c) w przypadku ujawnienia w trakcie inwentaryzacji – według posiadanych dokumentów z uwzględnieniem zużycia, a przy ich braku według wartości godziwej,
- d) w przypadku spadku lub darowizny – według wartości godziwej z dnia otrzymania lub w niższej wartości określonej w umowie o przekazaniu,
- e) w przypadku otrzymania w sposób nieodpłatny od Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego – w wysokości określonej w decyzji o przekazaniu,
- f) w przypadku otrzymania środka na skutek wymiany środka niesprawnego – w wysokości wynikającej z dowodu dostawcy, z podaniem cech szczególnych nowego środka.

Na dzień bilansowy środki trwałe (z wyjątkiem gruntów, których się nie umarza) wycenia się wg. cen nabycia lub kosztów wytworzenia w wartości netto, tj. z uwzględnieniem odpisów umorzeniowych ustalonych na dzień bilansowy.

Grunty na dzień bilansowy wycenia się wg. cen nabycia.

7. Środki trwałe ewidencjonuje się w podziale na:

1. **Podstawowe środki trwałe na koncie 011 „Środki trwałe”** ewidencjonuje się środki trwałe dotychczas ewidencjonowane, grunty oraz nowo nabyte. Ewidencji

dokonywane komputerowo, według grup środków trwałych (wg rodzajów klasyfikacji środków trwałych GUS).

Ewidencja środków trwałych prowadzona jest w referacie finansowym, a dodatkowo ewidencję gruntów wg klas, powierzchni, nr działek, miejsca położenia oraz wartościowo – ilościowo prowadzi Referat Gospodarki Nieruchomościami Odpadami i Ochrony Środowiska.

Podstawowe środki trwałe finansuje się z środków na inwestycje w rozumieniu ustawy o finansach publicznych i wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010r w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. 2014, poz. 1053 ze zm.), a także rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010r w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz. U. z 2010r, Nr 238, poz. 1579). Umarzane są (z wyjątkiem gruntów) stopniowo na podstawie aktualnego planu amortyzacji według stawek amortyzacyjnych ustalonych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych (załącznik nr 1 do ustawy). Odpisów umorzeniowych dokonuje się począwszy od miesiąca następującego po miesiącu przyjęcia środka trwałego do użytkowania. Umorzenie ujmuje się na koncie 071 „Umorzenie środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych”. Amortyzacja obciąża konto 400 „Amortyzacja” na koniec roku. Umorzeń/amortyzacji dokonuje się jednorazowo za cały okres roku bilansowego.

Aktualizacji wartości początkowej i dotychczasowego umorzenia środków trwałych dokonuje się wyłącznie na podstawie odrębnych przepisów, a wyniki takiej aktualizacji odnosi się na fundusz jednostki.

Na potrzeby wyceny bilansowej wartość gruntów nie podlega aktualizacji.

2. Pozostałe środki trwałe na koncie 013 „Pozostałe środki trwałe”

Pozostałe środki trwałe to środki trwałe, które finansuje się z środków na bieżące wydatki (z wyjątkiem pierwszego wyposażenia nowego obiektu, które tak jak ten obiekt finansowane są z środków na inwestycje).

Pozostałe środki trwałe obejmują środki trwałe o wartości początkowej nie przekraczającej wielkości ustalonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych. Środki te po wydaniu do użytkowania na potrzeby działalności jednostki umarza się jednorazowo w pełnej wartości w miesiącu przyjęcia do użytkowania.

Do pozostałych środków trwałych ujętych na koncie 013 bez względu na ich wartość początkową zalicza się:

- a. meble, dywany, odzież, umundurowanie galowe strażaków OSP, komputery, drukarki, sprzęt audiowizualny i AGD;
- b. inne przedmioty stanowiące trwałe wyposażenie jednostki, których okres użytkowania jest dłuższy niż jeden rok a ich wartość początkowa jest równa kwocie 1.000,00 zł (jeden tysiąc złotych) do kwoty granicznej określonej w przepisach o podatku dochodowym od osób prawnych (na dzień 31.12.2015r wartość graniczna wynosi 3.500,00 zł, **od 01.01.2018 – 10.000,00 zł**).

Wymienione środki trwałe ujmuje się w ewidencji ilościowo-wartościowej na koncie 013 „Pozostałe środki trwałe” i umarza się je w 100% w miesiącu przyjęcia do użytkowania, a umorzenie jest ujmowane na koncie 072 „umorzenie pozostałych środków

trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych oraz zbiorów bibliotecznych” w korespondencji z kontem 401 „Zużycie materiałów i energii”.

- c. pozostałe środki trwałe o wartości mniejszej lub równej 1.000,00 zł księguje się bezpośrednio w koszty pod datą zakupu i ujmuje się tylko w pozakięgowej ewidencji ilościowej.

8. Inwestycje (środki trwałe w budowie) to koszty poniesione w okresie budowy, montażu, przystosowania, ulepszenia i nabycia podstawowych środków trwałych oraz koszty nabycia pozostałych środków trwałych stanowiących pierwsze wyposażenie nowych obiektów zliczone do dnia bilansowego lub do dnia zakończenia inwestycji, w tym również:

- a) niepodlegający odliczeniu podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy,
- b) koszt obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu ich sfinansowania i związane z nimi różnice kursowe, pomniejszony o przychody z tego tytułu
- c) opłaty notarialne, sądowe itp.,
- d) odszkodowania dla osób fizycznych i prawnych wynikłe do zakończenia budowy.

8.1. W jednostce do kosztów inwestycji zalicza się w szczególności następujące koszty:

- a) dokumentacji projektowej,
- b) nabycia gruntów i innych składników majątku, związanych z budową,
- c) badań geodezyjnych i innych dotyczących określenia właściwości geologicznych terenu,
- d) przygotowania terenu pod budowę, pomniejszone o uzyski ze sprzedaży zlikwidowanych na nim obiektów,
- e) opłat z tytułu użytkowania gruntów i terenów w okresie budowy,
- f) założenia trawników i zieleni,
- g) nadzoru autorskiego i inwestorskiego,
- h) ubezpieczeń majątkowych obiektów w trakcie budowy,
- i) sprzątnięcia obiektów poprzedzającego oddanie do użytkowania
- j) inne koszty bezpośrednio związane z budową, np.: przyłącza energetyczne, gazowe.

Inwestycje wycenia się w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich wytworzeniem (pomniejszone o odpisy z tytułu trwałej utraty ich wartości). Za moment ukończenia inwestycji uważa się datę odbioru obiektów udokumentowanego protokołem przekazania ich do eksploatacji. Protokół przekazania obiektów do eksploatacji stanowi podstawę udokumentowania przyjęcia do użytku inwestycji obiektów majątku trwałego, powstałych w wyniku robót budowlano-montażowych.

9. Należności długoterminowe to należności, których termin spłaty przypada w okresie dłuższym niż rok od dnia bilansowego. Wyceniane są w kwocie wymagającej zapłaty, a więc łącznie z należnymi odsetkami, pomniejszonej o ewentualne odpisy aktualizujące ich wartość (zasada ostrożności) zgodnie z art. 35b ust. 1 ustawy o rachunkowości. Jeżeli spłata należności ma nastąpić ratami, to raty płatne w roku obrotowym następującym po dniu bilansowym oraz raty zaległe wykazuje się we właściwej pozycji B.II aktywów, zaś resztę należności – płatną w okresie powyżej roku – w poz. A.III bilansu jednostki budżetowej.

11. Należności krótkoterminowe to należności o terminie spłaty krótszym od jednego roku do dnia bilansowego. Wyceniane są w wartości nominalnej łącznie z podatkiem

VAT, a na dzień bilansowy w wysokości wymaganej zapłaty, czyli łącznie z wymagalnymi odsetkami z zachowaniem zasady ostrożnej wyceny, tj. w wysokości netto, czyli po pomniejszeniu o wartość ewentualnych odpisów aktualizujących dotyczących należności wątpliwych (art. 35b ust. 1 ustawy o rachunkowości).

11.1. W jednostkach budżetowych należności krótkoterminowe z tytułu dochodów budżetowych, których termin płatności przypada na bieżący rok budżetowy ujmowane są na koncie 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych”, zaś podobne należności, ale o terminie zapłaty w następnym roku (kolejnych latach) ujmowane są na koncie 226 „Długoterminowe należności budżetowe”.

12. Długoterminowe aktywa finansowe to aktywa finansowe (rozumiane zgodnie z ustawą o rachunkowości jako inwestycje długoterminowe). Obejmują w szczególności:

- a) akcje i udziały w obcych podmiotach gospodarczych,
- b) akcje i inne długoterminowe papiery wartościowe traktowane jako lokaty długoterminowe.

12.1. Na dzień przyjęcia do ewidencji wyceniane są w cenie nabycia lub cenie zakupu, jeżeli koszty przeprowadzenia transakcji nie są istotne.

12.2. Na dzień bilansowy **udziały w innych jednostkach oraz inne inwestycje długoterminowe** wyceniane są w:

- a) cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości,
- b) wartości godziwej,
- c) cenie rynkowej, będącej wynikiem przeszacowania ceny nabycia.

13. Środki pieniężne na rachunkach bankowych wycenia się według wartości nominalnej.

Walutę obcą na dzień bilansowy wycenia się według kursu średniego danej waluty ustalonego przez Prezesa NBP na ten dzień. W ciągu roku operacje sprzedaży i kupna walut oraz operacje zapłaty należności lub zobowiązań wycenia się po kursie kupna lub sprzedaży banku, z którego usług korzysta jednostka, lub według kursu waluty wynikającego z obowiązującego jednostkę dokumentu.

14. Krótkoterminowe papiery wartościowe to aktywa finansowe nabyte w celu odsprzedaży lub których termin wykupu jest krótszy od jednego roku od dnia bilansowego (np. akcje obce, obligacje obce, bony skarbowe i inne dłużne papiery wartościowe, m.in. weksle o terminie wykupu powyżej 3 miesięcy, a krótszym od 1 roku). Krótkoterminowe papiery wartościowe wycenia się na dzień bilansowy w cenie nabycia lub cenie rynkowej, zależnie od tego, która z nich jest niższa.

15. Rozliczenia międzyokresowe kosztów to koszty już poniesione, ale dotyczące przyszłych okresów sprawozdawczych (rozliczenia międzyokresowe czynne) oraz rezerwy na wydatki przyszłych okresów (rozliczenia międzyokresowe bierne). Ich wycena bilansowa przebiega na poziomie wartości nominalnej.

16. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wycenia się w kwocie wymagającej zapłaty, czyli łącznie z odsetkami naliczonymi na podstawie not odsetkowych otrzymanych od kontrahentów.

17. Rezerwy w jednostce występują w postaci rezerw tworzonych na pewne lub o dużym prawdopodobieństwie przyszłe zobowiązania zgodnie z art. 35d ust. 1 ustawy o rachunkowości.

18. Przychody przyszłych okresów to przychody, które występują w jednostce z tytułu długoterminowych należności z tytułu dochodów budżetowych.

Ustalanie wyniku finansowego w jednostkach budżetowych

1. Wynik finansowy jednostki budżetowej ustalany jest zgodnie z wariantem porównawczym rachunku zysków i strat na koncie 860 „Wynik finansowy”.

2. Ewidencja kosztów działalności podstawowej prowadzona jest w zespole 4 kont, tj. według rodzajów kosztów i jednocześnie w podziałkach klasyfikacji budżetowej wydatków.

3. Do celów sprawozdawczych – rachunek zysków i strat Urzędu Gminy w Pionkach ustala się według podziału kosztów na poszczególne grupy kosztów rodzajowych:

a) **konto 400** – Amortyzacja,

b) **konto 401** – Zużycie materiałów i energii: §4210, §4220, § 4240, § 4260,

c) **konto 402** – Usługi obce: §4270, §4280, §4300, § 4330, § 4340 § 4360, § 4380, §4390, § 4400,

d) **konto 403** – Podatki i opłaty: § 4430 (podatek od nieruchomości, od czynności cywilnoprawnych, opłaty o charakterze podatkowym, opłaty lokalne, skarbowe, roczne z tytułu użytkowania wieczystego gruntu), §4480, §4490, §4500, §4510, §4520, §4530,

e) **konto 404** – Wynagrodzenia: §3040, §4010, §4040, §4100, §4170,

f) **konto 405** – Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia: §3020, §4110, §4120, §4140, §4280 (w zakresie świadczeń dla pracowników), §4440, §4700,

g) **konto 409** – Pozostałe koszty rodzajowe: §3020 (odprawy pośmiertne), §4410, §4420, § 4430 (ubezpieczenia majątkowe i osobowe, składki na rzecz stowarzyszeń), §4540, §4610, §4620, §4630, §4640, §4690,

h) **konto 410** – Inne świadczenia finansowane z budżetu: §3030, §3040 (nie dotyczy pracowników jednostki), §3050, §3110, §3210, §3230, §3240, §3250, §3260, §4130, §4290,

Ustalanie wyniku wykonania budżetu w jednostce samorządu terytorialnego

1. Wynik z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego (niedobór lub nadwyżka budżetu) wykazywany w bilansie z wykonania budżetu ustalany jest na koncie 961 „Wynik wykonania budżetu”.

Ustalenie wyniku z wykonania budżetu obejmuje następujące zapisy księgowe w końcu roku budżetowego:

a) zrealizowanych dochodów budżetowych:

Wn konto 901 „Dochody budżetu”,

Ma konto 961 „Wynik wykonania budżetu”,

b) wydatków budżetowych:

Wn konto 961 „Wynik wykonania budżetu”,

Ma konto 902 „Wydatki budżetu”,

c) niewykonanych wydatków:

Wn konto 961 „Wynik wykonania budżetu”;

Ma konto 903 „Niewykonane wydatki”.

2. Operacje wynikowe, które nie powodują zwiększenia wydatków i dochodów danego roku budżetowego (tzw. operacje niekasowe), dotyczące przychodów i kosztów finansowych oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych, ujmowane są na koncie 962 „Wynik na pozostałych operacjach”. W roku następnym, po zatwierdzeniu

sprawozdania budżetowego przez organ stanowiący jst, saldo tego konta przebiegowywane jest na konto 960 „Skumulowane wyniki budżetu”.

3. Wynik z wykonania budżetu wykazywany w sprawozdaniu budżetowym Rb – NDS ustalany jest według przepisów rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej.